

[Bilgrav-Nielsen.]

1.054 mill. kr. årligt siden da er steget til det dobbelte. Til trods herfor har det ikke været muligt at tilfredsstille værnenes ønsker med hensyn til den daglige drift og materielanskaffelse, fordi lønudgifterne og andre personelbetonede udgifter er steget meget stærkt.

Jeg tror i øvrigt, det er muligt at finde frem til endnu flere steder i forsvarets budget, hvor der uden skade kunne spares betydelige beløb. Rationalisering, forenkling og besparelsesbestræbelser i det bestående system har selvfølgelig en begrænsning. Tjenestetidens længde og beredskabets hele omfang sætter en grænse. Men det er også et spørgsmål, om tiden ikke er inde til nye overvejelser omkring tjenestetidens længde, jfr. hr. Ole Bjørn Krafts udtalelse ved forsvarsforligets indgåelse om, at en almindelig afspænding kræver fornyet stillingtagen til vort militærvæsen, og at man ikke skal låse sig for fast i forudfattede meninger, men være modtagelig for nye synspunkter.

En af de ting, der for det radikale venstre var afgørende ved forsvarsforligets indgåelse, var den mulighed for en tjenestetidsnedsættelse, som blev tilvejebragt ved etablering af konstabelordningen. Tjenestetiden er bragt ned, men endnu ikke til de 12 måneder, som det på visse betingelser var forudsat i forsvarsloven af 1960. Jeg vil derfor spørge forsvarsministeren, om nedsættelsen til 12 måneder snart kan finde sted. Men spørgsmålet er jo, om ikke det ville være muligt at sætte tjenestetiden endnu længere ned, f. eks. til 8-10 måneder. Det radikale venstre har længe arbejdet med dette spørgsmål, og det resulterede i, at der blev iværksat et forsøg med 8 måneders tjenestetid. Dette forsøg er gennemført, det er afsluttet. En endelig bedømmelse af forsøget er formentlig i gang. Måske forsvarsministeren også kan sige noget om dette spørgsmål. Der har jo, allerede inden forsøget var afsluttet, været talt og skrevet om, at resultatet ville blive negativt, og det er jo tænkeligt, at der skal endnu et forsøg

til. Måske er det muligt at nå frem til en bedre planlægning og tilrettelæggelse, hvis man gør endnu et forsøg. I hvert fald må et eventuelt tilfredsstillende resultat af det nu afsluttede forsøg ikke være en hindring for nye forsøg. I øvrigt vil jeg gerne vide, om det nu afsluttede forsøg var det forsøg, vi bad om og fik tilslutning til, og om der som aftalt har deltaget civile i planlægningen af forsøget, og om civile skal være med til at bedømme resultatet. Det er af fundamental betydning, at værnepligtstiden ikke er længere end helt nødvendigt, både af hensyn til den enkelte og af hensyn til samfundet.

Det er i det hele taget vigtigt, at vi beskæftiger os både med rammerne omkring forsvaret og med selve indholdet, de værnepligtiges forhold i tjenesten. Mon ikke de fleste i dag trods alt erkender vigtigheden af at bedre klimaet i forsvaret. Den vægt, der stadig lægges på kæft-, trit- og retningmetoden, hvor den enkeltes private meninger om tingene ingen interesse har og derfor brutalt holdes nede, har ingen mening, og det er utvivlsomt en stor misforståelse at tro, at underkuelse skaber den bedste soldat. Et skridt i retning af at skabe bedre og naturligere forhold for de værnepligtige under tjenesten var det, da folketinget i sidste folketingsår vedtog loven om samarbejdsregler i forsvaret. Forhåbentlig er de indledende forberedelser til ændringer i den militære straffelov og den militære retsplejelov snart så langt fremme, at et lovgivningsinitiativ kan tages.

Også vedrørende civilforsvaret og de værnepligtige i militærnægterlejerne ville lovgivningsinitiativer være ønskelige. Hvad det sidste angår, er der sidste år tilvejebragt en betænkning, som kan udgøre et grundlag for lovgivning for militærnægterne. Det er værd at erindre sig, at et militært forsvar ikke kan være et mål i sig selv, og at det kun er én af brikkerne i den mosaik, som udgør et lands sikkerhedspolitik, og som må udgøre et lands sikkerhedspolitik. FN-politikken, u-landspolitikken, herunder